

به نام خدا

دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
دانشکده دندان پزشکی

پایان نامه

جهت اخذ درجه دکترای دندان پزشکی

موضوع:

بررسی شیوع علائم و نشانه‌های کلینیکی دندانهای خلفی فک بالا در
مبتلایان به سینوزیت ماگزیرا

استاد راهنما:

سرکار خانم دکتر زهرا آهنگری

پژوهش‌کننده:

ایلیت مرادخان

سال تحصیلی ۱۳۷۹-۸۰

شماره پایان نامه: ۲۰۹۰

۳۱۷۳۹

تقدیم به مادر مهربان و پدر بزرگوارم

تقدیم به خواهرم، ایلبرا و برادرم، آنوبل

تقدیم به سرکار خانم دکتر زهره آهنگری که همواره مدیون
زحمات و محبت‌های ایشان هستم.

015710*

۳۸۷۳۹

تقدیرات:

- با تقدیر فراوان از کمک‌های ارزشمند سرکار خانم دکتر اشراف در امور مختلف پایان‌نامه.
- با قدردانی از جناب آقای دکتر صفوی نائینی، مدیر گروه و جناب آقای دکتر نصیری افشار، عضو هیئت علمی بخش گوش و حلق و بینی بیمارستان آیتا... طالقانی که در امور جمع‌آوری نمونه‌ها همواره مرا یاری نمودند.
- سپاس فراوان از همکاری کلیه اساتید، رزیدنت‌ها و پرستاران و پرسنل بخش گوش و حلق و بینی بیمارستان آیتا... طالقانی.
- با تشکر از جناب آقای محمود شاهرخی که در مراحل آماری این پایان‌نامه قبول زحمت فرمودند.

خلاصه

با رجوع به منابعی که در علم دندانپزشکی و گوش و حلق و بینی وجود دارد می‌توان دریافت که یکی از عللی که باعث ایجاد حساسیت‌های دندانی می‌شود سینوزیت ماگزایلا می‌باشد به عبارتی التهاب و عفونت موجود در مخاط سینوس فک بالا به دلایلی که هنوز شناخته نشده است می‌تواند باعث افزایش حساسیت دندان نسبت به سرما و Percussion شود.

در این بین، شیوع این حساسیت‌ها در این بیماران هم نامشخص می‌باشد و در مقالات فقط به ذکر نمونه‌هایی از این ناراحتی‌ها اکتفا شده است. آنچه که به دنبال آن هستیم، یافتن شیوع این حساسیت‌ها یعنی حساسیت به سرما و Percussion در بین مبتلایان به سینوزیت ماگزایلا است که به دنبال جمع‌آوری نمونه‌ها این حساسیت‌ها در بخش یافته‌ها گزارش شده است که میزان قابل توجهی می‌باشند.

با انجام آزمون‌های آماری و بررسی پیرامون ارتباط این شیوع در بین دندان‌های مختلف که شامل دندان‌های خلفی فک بالا بودند و از دندان پره‌مولر اول تا مولر سوم را در طرفی که سینوس درگیر قرار داشت شامل می‌شدند، ارتباط معنی‌داری یافت نشد و به عبارتی می‌توان اظهار داشت که یک دندان به خصوص، که مجاور سینوس فک بالا می‌باشد حساسیت افزونی نسبت به دیگر دندان‌های خلفی ندارد.

انجمن تخصصی دندانپزشکی ایران
 انجمن تخصصی دندانپزشکی کودکان ایران

فهرست مطالب:

شماره صفحه	عنوان
۱	◀ مقدمه
۲	◀ دلایل انتخاب موضوع
۳	◀ بیان مسئله
۵	◀ بررسی منابع موجود
۶	سینوس ماگزینا
۶	- تکامل و آناتومی
۹	- تغذیه خونی
۱۰	- عصب‌دهی
۱۱	- اتیولوژی عفونت
۱۳	- بیماری‌زایی
۱۴	- عفونت باکتریال
۱۴	- سینوزیت حاد
۱۷	- سینوزیت مزمن
۱۸	- سینوزیت در کودکان
۱۹	- عوارض
۲۲	سیستم دندانی
۲۳	- عروق خونی و اعصاب دندان‌های فک بالا
۲۴	- میکروپزشناسی در اندودنتیک
۲۴	- عفونت‌های چند میکروبی
۲۵	- ارتباط باکتری‌ها با بیماری‌های پری‌رادیکولار
۲۵	- اثرات بیماری‌های پریودنتال بر پالپ

انجمن تخصصی دندانپزشکی ایران
 انجمن تخصصی دندانپزشکی کودکان ایران

فهرست مطالب:

شماره صفحه	عنوان
۲۶	- علائم و نشانه‌های کلینیکی بیماریهای پالپ و پری‌اپیکال
۲۶	- حساسیت به دق
۲۶	- حساسیت به سرما
۲۷	سینوزیت در دندانپزشکی
۳۸	◀ روش تحقیق
۳۹	اهداف
۴۰	متغیرها
۴۱	روش‌ها و مواد مورد استفاده
۴۲	نمونه‌گیری و جمع‌آوری داده‌ها
۴۴	یافته‌ها
۵۱	◀ بحث و نتیجه‌گیری
۵۴	◀ مشکلات جمع‌آوری و آنالیز اطلاعات
۵۶	◀ نتیجه

مقدمه:

با مطالعه تاریخچه دندانپزشکی می‌توان به این نکته دست یافت که پایه و اساس شکل‌گیری این علم دردهای دندانی می‌باشد.

با گسترش دانش بشر شاخه‌های مختلف دندانپزشکی بوجود آمد و آغازی شد برای آنکه این مشکل بسیار بزرگ به عنوان مسئله‌ای جداگانه بررسی شود. اصلی‌ترین رشته‌ای که به بررسی دردهای ناشی از ناراحتی‌های دندانی پرداخته است اندودنتیکس می‌باشد. در گذشته بشر همواره به دنبال مرهمی بوده است تا این درد را به نوعی تسکین دهد ولی امروزه مسئله اساسی در برطرف کردن درد تشخیص عامل ایجاد کننده آن می‌باشد تا بتوان با کنترل عامل، این ناراحتی را درمان کرد. ما هم نیز سعی داریم تا شاید یکی از این عوامل را شناسایی کرده و یک ارتباط معنی‌داری بین علائم دندانی و ناراحتی‌های ناشی از درگیری سینوس‌های ماگزیلا بیابیم. امید آن داریم تا در صورت موفقیت بتوانیم گامی (هر چند جزئی) در امر تشخیص منشا حساسیت‌های دندانی برداریم.

دلایل انتخاب موضوع:

- ۱- فراوانی شیوع دردها و حساسیت‌های دندان‌های در فک بالا در مجاورت سینوس
- ۲- اهمیت تشخیص علت این ناراحتی‌ها
- ۳- قابل اجرا بودن طرح
- ۴- عدم دسترسی آسان به تحقیقات مشابه و اجتناب از دوباره کاری
- ۵- عنوان گزارشاتی از ارتباط بین سینوزیت ماگزیلا و حساسیت‌های دندان‌های در منابع موجود
- ۶- شیوع بیماری سینوزیت
- ۷- ارتباط آناتومیک نزدیک بین سیستم دندان‌های خلفی و سینوس‌های ماگزیلا
- ۸- کم هزینه بودن انجام طرح
- ۹- رعایت ملاحظات اخلاقی
- ۱۰- علاقه شخصی

بیان مسئله

ابتلا افراد به بیماری سینوزیت امری شایع است که در این بین ابتلا به سینوزیت ماگزایلا در رشته دندانپزشکی می‌تواند درخور توجه باشد. منابع موجود حاکی از آن است یک ارتباط نه چندان مشخص بین آنها وجود داشته که تا بحال به طور واضح مورد بررسی قرار نگرفته است. یکی از مسائلی که در علم دندانپزشکی بسیار حائز اهمیت است تشخیص می‌باشد، در این حرفه با مشکلات زیادی در امر تشخیص مواجه هستیم و این موضوع باعث شده تا تحقیقات در مورد ناراحتی‌های مختلف دندان‌ها و منشا ایجاد کننده آن همواره مورد توجه باشد. یکی از این ناراحتی‌ها دردها و حساسیت‌های دندان‌ها می‌باشد. به طور مثال در مورد بیماری‌های مختلف فک و صورت، به علت مجاورت این نواحی با دندان‌ها و بافت‌های دهانی با تشخیص‌های افتراقی زیادی روبرو هستیم و به عبارتی در خیلی از موارد حتی در بیماری‌های سیستمیک علائم هستند که ما را به تشخیص قطعی می‌رسانند تا جایی که می‌توان به جرأت گفت دهان و بافت‌های آن به عنوان دریچه‌ای برای بدن می‌باشد که از طریق آنها می‌توان به مشکلات داخلی‌تر پی برد، آنچه که در اینجا مورد بررسی قرار می‌گیرد ابتلا سینوس‌های فک بالا و درگیری مخاط آن ناحیه می‌باشد که می‌تواند با ایجاد التهاب در موضع باعث ناراحتی‌هایی در ناحیه و مجاورت شود. در این زمینه با توجه به کتب مرجع و آنچه که شاید هر کدام از ما تا بحال با آن مواجه شده باشیم، مسئله حساسیت دندان‌ها در صورت وجود سینوزیت می‌باشد. هدف از این تحقیق ثبت علائم و نشانه‌های کلینیکی دندان‌های خلفی فک بالا در مبتلایان به سینوزیت ماگزایلا و میزان شیوع و ارتباط بین این بیماری و اثر آن بر سیستم دندان‌ها است. در صورت بدست آوردن یک رابطه منطقی، این تحقیق، به نوبه خود می‌تواند راهگشایی در تشخیص صحیح علت ناراحتی بیماران و اینکه واقعاً مشکل

دندانی دارند باشد و بتواند کمکی در انجام درمان مناسب توسط دندانپزشکان باشد و از درمان‌های نابجا مانند درمان غیرضروری ریشه دندان‌ها و حتی کشیدن دندان جلوگیری به عمل آورد.

بررسی منابع موجود

سینوس ماگزایلا

هر کدام از چهارجفت سینوس باتوجه به نام استخوانی که در آن قرار گرفته‌اند نامگذاری می‌شوند و در طی Pneumatization ممکن است مقداری به استخوان‌های اطراف نیز تهاجم کنند به عنوان مثال سینوس ماگزایلا ممکن است تا حدودی به استخوان زایگوما پیشرفت کند. اندازه سینوس‌ها بستگی به سن شخص داشته و ممکن است دو سینوس مشابه در یک فرد بصورت غیرقرینه قرار گرفته باشد. لایه پوشاننده سینوس‌ها از داخل لایه *Mucoperiosteum* می‌باشد زیرا این لایه مخاطی جدار داخلی سینوس در تماس مستقیم با پریوست استخوان قرار دارد.

تکامل و آناتومی^(۱):

در حدود ماه سوم زندگی جنینی سینوس ماگزایلا به صورت جوانه‌ای در کیسول بینی تشکیل می‌شود. بزرگ شدن جوانه و سلول‌های آن به آرامی در طی زندگی جنینی صورت می‌گیرد به صورتی که حجم سینوس در زمان تولد حدود ۶ تا ۸ سانتی‌متر مکعب می‌باشد. حدود ۴ تا ۵ ماهگی سینوس ماگزایلا در رادیوگرافی قابل ملاحظه می‌باشد. در یک نمای قدامی خلفی استاندارد به صورت یک ناحیه سه گوش پائین‌تر از سوراخ تحت کاسه چشمی قابل مشاهده است. این رشد تا حدود سه سالگی به صورت سریع و ممتد ادامه می‌یابد و بعد از آن تا سن هفت سالگی به آرامی گسترش پیدا می‌کند. در این سن رشد ثانوی آن تا سن دوازده سالگی آغاز می‌شود در این هنگام سینوس ماگزایلا از اطراف تا حد دیواره‌های جانبی کاسه چشم امتداد می‌یابد و دیواره تحتانی آن نیز تا حدی که با کف حفره بینی همسطح شود گسترش پیدا کرده است.